

ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2023.eco.3-48.32>

АНОНС НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В ОСВІТНІХ ПРОГРАМАХ БАКАЛАВРІВ

Боголюбов В.М.

Національний університет біоресурсів і природокористування України
вул. Героїв Оборони, 15, 03041, м. Київ
volbog@ukr.net

Новітні освітні стандарти вищої освіти в Україні для всіх спеціальностей бакалаврського рівня передбачають додаткові (загальні) обов'язкові компетентності. До таких обов'язкових загальних компетентностей освітнього ступеня бакалавра належить, зокрема, «здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства і необхідність його сталого розвитку».

Комісією з екології Науково-методичної Ради МОН України у 2007 р. рекомендовано навчальну програму дисципліни «Екологія» для студентів не-екологічних спеціальностей ВЗО України. Ця дисципліна забезпечує набуття програмних результатів навчання з екологічних загальних компетентностей.

Зміст навчального посібника¹ професора С.Д. Рудишина², який у травні цього року вийшов

¹ Біогеохімія з основами екології / С.Д. Рудишин. Дніпро: Середняк Т. К., 320 с. 56 малюнків

² Рудишин Сергій Дмитрович – доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики викладання природничих дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

з друку, повністю забезпечує можливість набуття програмних результатів навчання за двома обов'язковими загальними компетентностями. Більше того, у пропонованому навчальному посібнику розглянуто теоретичні і прикладні аспекти екології та біогеохімії, зокрема:

- основні екологічні закони, принципи, теорії і категорії в біогеохімічному дискурсі;
- хімічний склад живих організмів, участь живої речовини і продуктів її розкладу в процесах міграції, розподілу, розсіювання та накопичення хімічних елементів у біосфері;
- біогеохімічні колообіги біогенних елементів; закономірності міграції радіонуклідів та пестицидів; принципи біогеохімічного районування ландшафтів, причини деградаційних процесів екосистем України;
- особливості біогеохімічних процесів в умовах техногенезу;
- методологію подолання екологічної кризи.

Особливістю навчального посібника є гармонійне висвітлення головних принципів і законів екології з позицій біогеохіміка, а також оригінальне висвітлення ролі і місця знань з екології та біогеохімії в реалізації стратегії сталого розвитку.

На сьогодні потребують розв'язання дві найголовніші науково-політичні проблеми людства – продовольство (їжа) і екологічна безпека. Усі інші – соціальні, економічні, енергетичні, демографічні, проблеми сучасних технологій – безпосередньо або опосередковано пов'язані з ними. Звідси, екологічна проблематика набуває особливого сенсу не тільки в таких галузях знань як природничі науки, охорона здоров'я, агрономічні науки, але й у гуманітарні, соціальні, поведінкові.

Створення навчального посібника «Біогеохімія з основами екології» викликано соціальним замовленням до вчених, політиків, освітян – зберегти екологічні умови існування людства. Це можливо зробити шляхом об'єднання зусиль двох чинників:

- 1) природовідповідної поведінки людини (екологізації економіки і виробництва);

2) збереження біологічного та ландшафтного різноманіття.

Знання екології та біогеохімії тут стануть в нагоді, адже знання принципів функціонування екологічних систем сприятимуть організації раціонального виробництва і розподілу продуктів харчування. При цьому необхідно враховувати, що біогеохімічний колообіг Оксигену (O) забезпечує біогеохімічна робота різноманіття живої речовини біосфери.

Мета посібника – формування у здобувачів вищої освіти екологічного мислення на засадах розуміння єдності і взаємозалежності живого і неживого на

планеті. Цьому сприяє вивчення та обговорення таких питань: теорія і методологія екології; геохімічна робота живої речовини; біогенна та техногенна міграція хімічних елементів, речовин (води, пестицидів, радіонуклідів); біогеохімічна оцінка техногенних аномалій; біоіндикація довкілля; еволюційна стратегія існування людства і біосфери на засадах сталого розвитку та ін. Наукова і педагогічна цінність таких знань полягає в тому, що вони можуть ефективно використовуватися викладачами різних дисциплін (і різних спеціальностей) для якісної екологічної підготовки студентів у ЗВО України.